

Hallintovaliokunnalle

Asiantuntijalausunto; valtioneuvoston selonteko
EU-politiikasta (VNS 7/2020 vp)**Kansalaisten kokonaisturvallisuus ja EU:n kriisinkestävyiden kehittäminen**

Sisäministeriö pitää selonteon kokonaisturvallisuuteen ja kriisinkestävyteen liittyviä kirjauksia (luku 4.3) hyvinä ja tarpeellisina. Kriisinsietokykyyn ja huoltovarmuuteen liittyvät teemat korostuvat nyt monilla EU- ja kansainvälisillä foorumeilla, kuten Naton siviilivalmiusyhteistyössä ja pohjoismaisessa ja kahdenvälisessä Suomen ja Ruotsin välisessä yhteistyössä.

Vaikka häiriötilanteisiin varautuminen kuuluu jäsenvaltioiden kansalliseen toimivaltaan, EU-tason kriisivalmiusjärjestelyitä ja -välineitä tulee edelleen kehittää. Tulevaisuuden kriisit ja häiriötilanteet voivat olla muitakin kuin terveydellisiä hätätilanteita, ja siksi tarvitaan kokonaisvaltaista (all-hazards) varautumista kaikenlaisiin kriiseihin ja katastrofeihin. Esimerkkeinä voidaan mainita äärimmäisiin sääilmiöihin, kyber- ja hybridiuhkiin tai CBRN-uhkiin (kemialliset, biologiset, säteily- ja ydinuhat) liittyvät vakavat häiriötilanteet.

Tärkeää on myös selonteossa mainittu EU:n perussopimusten yhteisvastuu- ja keskinäisen avunannon lausekkeiden sekä solidaarisuuden turvallisuuspoliittinen merkitys Suomelle. Koronapandemia osoitti varsinkin kriisin alkuvaiheessa, että jäsenmaiden välinen avunanto ja solidaarisuuden osoittaminen vaikeutuu, kun kriisi koskettaa samanaikaisesti useita tai kaikkia jäsenmaita. Keväällä 2020 moniin EU-maiden avunpyyntöihin ei pystytty vastaamaan, koska esimerkiksi suojarusteista oli pulaa kaikissa jäsenmaissa.

Selonteon kirjaus EU:n eri toiminta-alojen yhteistyön lujittamisesta vakavien häiriö- ja tilanteiden ennakkoimiseksi, ennaltaehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi on sisäministeriön toimialan näkökulmasta tärkeä. EU-tason toimia voidaan kehittää ja koronapandemia on osoittanut, että tälle on tarvetta.

Selonteossa todetaan, että EU-rahoitusta hyödynnetään täysimääräisesti jäsenvaltioiden avunantovalmiuksien ja kriisivalmiuksien, mukaan lukien rescEU-varmuusvarastoinnin, vahvistamisessa. Unionin pelastuspalvelumekanismi on toimiva avunantomekanismi, jonka yhteyteen on nyt luotu uudet rescEU-valmiudet. Jäsenvaltiot isännöivät ko. valmiuksia sataprosenttisella EU-rahoituksella. Ajatus on turvata jäsenmaiden välinen avunanto tilanteessa, jossa kansalliset resurssit tai muiden maiden vapaaehtoisesti tarjoama apu ei riitä häiriötilanteesta selviämiseen. RescEU- valmiuksia kehitetään kolmella alueella: metsäpalot, lääkinnällinen varmuusvarastointi sekä CBRN (kemialliset, biologiset, säteily- ja ydinuhat). Sisäministeriö on pelastuspalvelumekanismiin ja rescEU-valmiuksien vastuuviranomainen ja kehittää yhdessä muiden viranomaisten kanssa Suomen kansallisia suorituskykyjä ja samalla nykyämme antaa kansainvälistä apua.

Kansainvälisten asioiden johtaja Veera Parko
Sisäministeriö, pelastusosasto